

תוכן עניינים

תקציר.....3

סקירת ספרות

1. מבוא.....4

2. בעד מתן חיסונים.....4

3. נגד מתן חיסונים.....5

4. הבדלים במתן חיסונים בקרב אוכלוסיות שונות.....7

5. כיצד ניתן למנוע התנגדות הורים?.....8

6. סיכום.....8

ביבליוגרפיה.....10

תקציר

חיסונים הינם הטכנולוגיה הרפואית אשר נחשבת לאחת המצליחות בעולם ומוגדרת כהישג יעיל של התערבות חיונית בבריאות הציבור למען הקהילה כולה. אולם, ככל שההשכלה והרפואה מתקדמת, יותר ויותר הורים מתלבטים באם לחסן את ילדיהם ולהתערב במערכת החיסונית או להתנגד לה בשל אמונות אישיות או קבוצתיות.

במסגרת עבודה זו, תוצג סקירת ספרות מקיפה אשר תבחן לעומק את שיקולי היתרונות והחסרונות המהותיים בקרב ההורים, תוך התייחסות לטענות הצדק והאוטונומיה בעיניהם לקבל החלטה כזו. במסגרת השיקולים הקבוצתיים, נציג את ההבדלים בין רבדי האוכלוסיות במסגרת האמונות של כל קבוצה. כמו כן, נציג את הדרכים בהם ניתן למנוע את התנגדות ההורים למתן החיסונים למען טובת הכלל.

חשיבות עבודה זו יכולה לסייע לרשויות השונות להעלות את שיעור המחסנים. ככל שתהיה הבנה וידע מעמיק יותר לגבי הרקע לחיסונים ומהותם, הרי שההתנגדות תפחת ולהורים יהיה ביטחון רב יותר לחסן את ילדיהם.

מילות מפתח: חיסונים, חסינות העדר, מערכת חיסונית.

סקירת ספרות

1. מבוא

"חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, קובע את מחויבותה החברתית של מדינת ישראל לבריאות אזרחיה, ומזכה כל אזרח בביטוח בריאות ממלכתי ובסל שירותי בריאות בסיסי שהרכבו נקבע בידי משרד הבריאות. על פי חוק זה ניתנים שירותי רפואה מונעת לכלל אוכלוסיית הפעוטות בישראל. תחום הרפואה המונעת עוסק במניעת מחלות ובגיליון המוקדם, ותכליתו למנוע תחלואה ולצמצמה ככל האפשר... השירותים המיועדים לאוכלוסיית הפעוטות מתמקדים במתן חיסונים מלידה ועד גיל שש, בהערכת התפתחות ובמתן תוספי מזון, כמו ויטמין D וברזל" (אצל שריד, שרגע, צוויקל, פרג וראובני, 2015 : 88).

חיסונים מתוארים לרוב כאחת ההצלחות הגדולות בהיסטוריה של בריאות הציבור ותכניות החיסון, בעיקר בקרב ילדים, נזקפות לזכות הירידה המשמעותית של מחלות רבות הניתנות למניעה באמצעות החיסון. חיסונים שגורתיים בילדות הם התערבות יעילה בבריאות הציבור אשר חוסכת מאינספור ילדים ברחבי העולם מחלות ואף מוות, ומקדמת שוויון בריאותי המאפשר את מימוש הפוטנציאל האנושי. יחד עם זאת, החיסונים עוררו התנגדות רבה בקרב הורים המתנגדים באופן אישי לחיסון ילדיהם כמו גם בקרב קהילות מאורגנות המתנגדות לחיסון כחלק מסדר היום הפוליטי-חברתי-כלכלי שלהם. בשנים האחרונות חלה עלייה בשכיחות מחלות שניתן למנוע באמצעות חיסון כמו שעלת וחצבת וזאת בגין הירידה בשיעור כיסוי החיסון נגד מחלות אלה, כלומר הורים המתנגדים לבצע חיסון זה (Aharon, Nehama, Rishpon & Bron-Epel, 2017).

במחקר זה ננסה להבין את הסיבות להתלבטות זו תוך הבנה מאיפה מגיעות החששות של אותם ההורים, מדוע הם רואים את החיסונים כדבר פוגע ומזיק ולא ההפך. נבדוק האם ישנם הבדלים ברבדי אוכלוסיות שונות, וכיצד אפשר למנוע את ההתנגדות הזו. מחקר זה יכול לסייע להורים רבים להבין האם כדאי לחסן או לא, תוך התייחסות לסיבות הרבות אשר מבוססות על מגוון ה"אמונות, דעות וערכים אידיאולוגיים ופילוסופיים, ששורשיהן מצוי באותה התנגדות לחיסונים מהמאות הקודמות" המשפיעות על כלל האוכלוסייה (אהרון, 2011 : 32).

2. בעד מתן חיסונים

הורים אשר תומכים במתן חיסונים לילדיהם ראשית מאמינים באמת כי הם חיוניים באמת בבניית המערכת החיסונית שלהם כנגד מחלות זיהומיות אשר עלולות להביא אף למוות. חיסון בעיניהם נתפס כבטוח ואפקטיבי ודרך טובה להימנע ממחלה מבלי באמת לסבול ממנה. דעות חיוביות אלה התבססו על אמון בהמלצות של רשויות בריאות הציבור ואנשי מקצוע בתחום החיסון. הם מאמינים כי ככל שהממשלה מנחה לבצע חיסונים אלה, הרי שהם עברו בדיקה יסודית, מחושבת ומומלצת באופן מעמיק לכן אין סיבה לפקפק בביצוע החיסון, שכן הממשלה לא תמליץ משהו שיסכן את התושבים (Dube et al., 2016).

מעבר לכך, חשוב להתייחס ל"חסינות העדר" כלומר שימוש קהילתי בחיסונים תגן על האוכלוסייה כולה מפני הידבקות במחלה שכולם פיתחו נוגדנים לה. החיסון מספק יתרונות משמעותיים להגנה קהילתית עבור ילדים ומבוגרים כאשר כמעט כל המחלות שיש להן חיסון, משקפות ירידה ניכרת בשיעורי התחלואה, גם כאשר שיעורי החיסון עצמו נמוכים יחסית. הבטחת חיסונים נגישה אשר